

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

RAPORT ROCZNY 2003

Spis treści

<i>List od Kierownictwa Fundacji</i>	2
<i>Czwarty Rok Działalności Fundacji</i>	4
<i>Fakty i Liczby 2000-2003</i>	14
<i>Programy Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności 2000-2003</i>	17
<i>Opinia Niezależnego Biegłego Rewidenta</i>	19
<i>Sprawozdanie Finansowe</i>	20
<i>Informacja Dodatkowa do Sprawozdania Finansowego</i>	23
<i>Rada Dyrektorów</i>	26
<i>Zarząd i Pracownicy</i>	27

List od Kierownictwa Fundacji

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności kończy czwarty rok działania służącego celom, dla jakich została powołana – umacnianiu społeczeństwa obywatelskiego, demokracji i gospodarki rynkowej w Polsce, a także dzieleniu się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji z innymi krajami Europy Środkowo-Wschodniej.

Szczególnie ważkim motywem w naszej działalności pozostaje wyrównywanie szans rozwoju indywidualnego i społecznego, stąd też dwie kwestie dominują w krajowych programach Fundacji: równanie szans edukacyjnych młodzieży z terenów wiejskich i małych miast, połączone z modernizacją oświaty, a także wspieranie inicjatyw obywatelskich na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów oraz pobudzania aspiracji rozwojowych, zwłaszcza w małych miejscowościach.

Zgodnie z przyjętą od początku zasadą, programy PAFW są zarządzane przez kompetentne w danej dziedzinie organizacje pozarządowe, zaś decyzje o przyznaniu środków finansowych na realizację projektów zgłaszanych w ramach określonego programu podejmują komisje niezależnych ekspertów powoływane przez Fundację.

W minionym roku, oprócz kontynuacji większości z naszych dotychczasowych programów, rozpoczęliśmy kilka nowych przedsięwzięć. Wśród nich, ze względu na szanse i wyzwania, jakie stwarza integracja Polski z UE, na szczególną uwagę zasługuje program „EURO-NGO”. W jego ramach powstała ogólnokrajowa sieć blisko 200 specjalistów posiadających wiedzę w zakresie pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej przez organizacje pozarządowe. W roku 2004 wiedzę tę specjaliści przekażą ok. 1600 liderom organizacji pozarządowych z wszystkich regionów kraju, a następnie nadal służyć będą fachową pomocą grupom i instytucjom zainteresowanym skorzystaniem z możliwości, jakie oferują różnorakie programy unijne.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej to także powód, dla którego nowego wymiaru nabierają przedsięwzięcia PAFW adresowane do naszych partnerów w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej – a więc Program Stypendialny im. Lane’a Kirklanda, a także „Przemiany w Regionie” (RITA). Idzie o to, aby jeszcze silniej wspierać inicjatywy wiążące Polskę z krajami, które pozostawać będą poza granicami Unii, aby wspierać zachodzące w nich przemiany oraz ułatwiać ich integrację ze strukturami europejskimi i euroatlantyckimi.

W 2003 r. została dokonana całościowa ocena pierwszych trzech lat działalności programowej Fundacji. Utworzony przez Radę Dyrektorów „Ad-Hoc Review Committee”, pod przewodnictwem Nicholasa A. Reya przeprowadził analizę realizacji programów Fundacji – przede wszystkim pod kątem ich adekwatności do naszych założeń strategicznych oraz skuteczności operacyjnej. W pracach Komitetu aktywnie uczestniczył Stephen McCormick, niezależny amerykański konsultant, który przygotował raport końcowy, oparty m.in. o badania przeprowadzone przez grupę ekspertów w miejscach realizacji losowo wybranych projektów lokalnych Fundacji. Wyniki raportu dają podstawę do prawdziwej satysfakcji, zarówno dla nas, jak i dla naszych partnerów – zarządzających programami PAFW. Raport uwypukla umiejętność koncentracji PAFW na ważnych społecznie celach, przy jednoczesnym stosowaniu zróżnicowanych form aktywności, podkreśla innowacyjne metody działania, a także fakt, iż wiele projektów jest kontynuowanych po wygaśnięciu naszych grantów. Formułuje zarazem praktyczne rekomendacje na przyszłość.

Stąd też, biorąc pod uwagę wyniki raportu oraz podsumowując czwarty rok działalności Fundacji, pragniemy skierować słowa uznania i wdzięczności pod adresem wszystkich osób i instytucji zaangażowanych w realizację naszych inicjatyw. Szczególnie serdecznie pragniemy podziękować Członkom Rady Dyrektorów, których sugestie i wsparcie bardzo sobie cenimy. Miło nam powitać w Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności Fredericka M. Bohena, Wiceprezydenta The Rockefeller University, który wszedł w skład Rady Dyrektorów w listopadzie 2003 r.

Z satysfakcją chcemy podkreślić, że w 2003 r. nastąpił znaczny wzrost aktywów netto Fundacji. Wzrosły one do poziomu 215 mln USD; złożyła się na to przede wszystkim rekordowa dotacja z Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości – 71 mln USD. Na taki rezultat wpłynął również wzrost wartości funduszu wieczystego PAFW, wynikający ze skutecznej polityki inwestowania środków Fundacji – w formie obligacji i bonów skarbowych oraz akcji – a także z lepszych warunków na rynkach finansowych. W zarządzaniu swoimi środkami finansowymi PAFW współpracuje z renomowanymi partnerami w USA oraz Polsce.

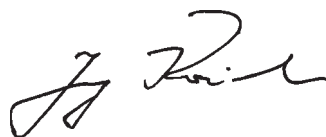
Warto odnotować, że w minionym roku Fundacja przeznaczyła na realizację swoich programów powyżej 4,8 mln USD, zaś od początku, tj. od roku 2000 do końca 2003 – blisko 14 mln USD. W 2004 r. zakładamy zasilenie ważnych społecznie projektów na łączną kwotę 6 mln USD; wkrótce skala naszego rocznego zaangażowania powinna jeszcze bardziej wzrosnąć, co umocni pozycję Fundacji jako wiodącej tego typu instytucji w Europie Środkowo-Wschodniej.

W 2004 r. przypada piętnasta rocznica przyjęcia przez Kongres Stanów Zjednoczonych ustawy o Wspieraniu Demokracji w Europie Wschodniej (SEED Act), stanowiącej podstawę do utworzenia Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości. Dzięki sukcesowi Funduszu, który przez dziesięć lat przyczyniał się do rozwoju gospodarki rynkowej w Polsce, możliwe było zwrócenie części jego kapitału do budżetu USA, a zarazem ustanowienie Fundacji Wolności.

Sukces Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości, a także już doceniany dorobek Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, to w dużej mierze efekt pracy wielu tysięcy polskich przedsiębiorców oraz działaczy organizacji pozarządowych, którzy w pełni wykorzystali możliwości stworzone im przed 15 laty przez Kongres Stanów Zjednoczonych. To także symbol i piękna karta polsko-amerykańskiej współpracy.

John P. Birkelund
Przewodniczący Rady Dyrektorów

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Nowy Jork / Warszawa, Marzec 2004 r.

Czwarty Rok Działalności

Inicjatywy w zakresie edukacji

► „Edukacja w Internecie – Polski Portal Edukacyjny Interkl@sa”

Jeden z pierwszych w Polsce, niekomercyjny, obecnie największy portal edukacyjny www.interklasa.pl działa od 2001 r. Jest wspólnym przedsięwzięciem Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Inicjatywy Interkl@sa, funkcjonującym w oparciu o nowoczesną infrastrukturę techniczną, jaką zapewnia Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe.

Portal służy szkołom, nauczycielom, uczniom i ich rodzicom, a także instytucjom oświatowym i organizacjom pozarządowym. Na jego bogatą i systematycznie poszerzaną ofertę składają się m.in. liczne serwisy edukacyjne o profilu tematycznym, ponad 5000 publikacji i artykułów, a także pliki multimedialne. Po trzech latach istnienia, Portal zyskał ponad 10.000 stałych, zarejestrowanych użytkowników, zaś średnia miesięczna liczba wizyt przekracza już 4 mln. Pojawiły się nowe usługi, takie jak serwis „Twoje Wiadomości” oraz uruchomiony w 2003 r. biuletyn (newsletter), którego elektroniczne wydanie otrzymuje co tydzień ponad 30.000 internautów. Wśród nowych serwisów na uwagę zasługują frantice.interklasa.pl oraz interklasa.pl/angielski – wspomagające naukę języków francuskiego i angielskiego, a także poezja.interklasa.pl (zbiór ok. 11 tys. wierszy). Opublikowano kilkaset nowych scenariuszy lekcji, prezentacji i konspektów zajęć, jak również multimedialne pomoce dydaktyczne, w tym animowane lekcje wiedzy o UE, animacje edukacyjne z historii, czy z geografii. Na Portalu publikowana jest również polska wersja biuletynu „European Schoolnet”, informującego o możliwościach uczestnictwa szkół w projektach europejskich. Za pośrednictwem Portalu przeprowadzono europejski projekt „Dzień Wiosny 2003”, w którym wzięło udział ponad 500 szkół z Polski (4500 w całej Europie).

W 2003 r. Portal Interkl@sa wspierał szereg inicjatyw edukacyjnych, m.in. we współpracy z tygodnikiem „Polityka” – „Lekcję z Polityką”, czy też przedsięwzięcie „Którędy do dobrobytu?”, zrealizowane z Towarzystwem Ekonomistów Polskich. Był również organizatorem wielu konkursów, m.in. we współpracy z Parlamentem Europejskim, takich jak „Folklor mojego regionu”, a także „Najlepsza szkolna witryna www”.

► Realizator programu: Fundacja Edukacji Ekonomicznej

► „English Teaching”

Celem programu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z małych miast i wsi w zakresie nauki języka angielskiego.

W 2003 roku program kontynuowano w dwóch modułach: „Małych Grantów” (41 projektów) oraz szkoleń „Teaching English Teachers”, rozpoczętych w 2002 r. w ramach poprzedniej edycji programu. Szkolenia miały na celu zapoznanie nauczycieli języka angielskiego z metodami interaktywnej pracy z uczniem oraz z innymi możliwościami wykorzystania nowoczesnych technik dydaktycznych. W dziesięciu szkoleniach wzięło udział 300 nauczycieli ze wsi i małych miast z całej Polski. Łącznie działaniami w ramach obydwu modułów objęto ok. 7000 uczniów i nauczycieli.

Z początkiem 2003 r. uruchomiono nowy moduł – „Follow me”: 10 szkół i organizacji otrzymało dofinansowanie na kontynuację i rozszerzenie wybranych modelowych projektów, zrealizowanych podczas pierwszej edycji programu (w latach 2000-2001).

W ramach programu zorganizowano I Ogólnopolskie Spotkanie Nauczycieli Języka Angielskiego, w którym uczestniczyło 425 osób. Uczestnicy spotkania zapoznali się z metodami skutecznego nauczania w klasach o zróżnicowanym poziomie wiedzy, pracy z dyslektykami, a także ze sposobami wykorzystania komputerów w nauczaniu. Tematyka spotkania obejmowała również przygotowanie wniosków do programów pomocowych, głównie UE. Dla szkół i organizacji, których przedstawiciele uczestniczyli w spotkaniu, ogłoszono mini-konkurs grantowy; 43 projekty uzyskały dofinansowanie.

Dzięki współpracy z Fundacją Kościuszkowską z Nowego Jorku 68 osób – dzieci i młodzieży – uczestniczyło w wakacyjnych obozach językowych MENiS i UNESCO, a 40 nauczycieli wzięło udział w szkoleniu prowadzonym przez amerykańskich lektorów.

► Realizator programu: Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”

► „Szkolenia Komputerowe na Odległość”

Rozpoczęty w 2002 r. program jest unikalnym przedsięwzięciem służącym nauczycielom, którzy chcą podnieść swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach komputerowych na odległość z wykorzystaniem Internetu.

W trwającej obecnie fazie pilotażowej, przedsięwzięcie zostało skierowane do 3000 nauczycieli, którzy nabyli komputery w ramach programu „Komputer dla Nauczyciela” (realizowanego przez PAFW w latach 2000-2001) oraz uczestników szkoleń w ramach Inicjatywy „Interkl@sa”. Dzięki szkoleniom nauczyciele mają możliwość poznania mechanizmów korzystania i tworzenia stron www, przygotowywania prezentacji i arkuszy kalkulacyjnych, a także budowania narzędzi do sprawdzania wiedzy uczniów (testów, quizów).

Gomunice – gmina w powiecie radomszczańskim (województwo łódzkie), zamieszkała przez 6000 mieszkańców.

Alicja Antoniak, Iwona Węgrzyńska, Aneta Gębicz, Martyna Góralczyk, Iwona Orpel, Żaneta Kowalska-Dyja, Andrzej Antoniak, Andrzej Drygała i Dariusz Dyja to nauczyciele z Publicznego Gimnazjum w Gomunicach, którzy wzięli udział w programie „Szkolenia na Odległość”. Wszyscy ukończyli obie fazy szkolenia: zdalną i stacjonarną, zdali egzamin i otrzymali certyfikaty honorowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu.

Nauczyciele doceniają fakt, iż metoda szkoleń z wykorzystaniem Internetu dała im możliwość dopasowania tempa do indywidualnych zdolności i zdobytej wcześniej wiedzy komputerowej. W drugim etapie szkolenia – stacjonarnym – każdy z uczestników przygotował, a następnie zaprezentował pakiet edukacyjny związany z przedmiotem, którego uczy. Dzięki kursom stacjonarnym mieli możliwość poznania i wykorzystania w praktyce urządzeń multimedialnych, takich jak aparat cyfrowy, skaner, czy kamera cyfrowa. To była dobra zabawa połączona z nauką – stwierdzają nauczyciele z Gomunic.

Aby otrzymać certyfikat ukończenia szkoleń, honorowany przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu, nauczyciele muszą przejść przez dwa moduły: szkoleń na odległość za pośrednictwem serwisu utworzonego na Polskim Portalu Edukacyjnym (www.kurs.interklasa.pl) oraz warsztatów stacjonarnych, organizowanych w pobliżu miejsc zamieszkania nauczycieli. Wszyscy, którzy pomyślnie zaliczą test końcowy, otrzymują od Fundacji częściową refundację kosztów połączeń z Internetem.

W ciągu pierwszego roku programu, w szkoleniach wzięło udział ponad 2000 nauczycieli; moduł „zdalny” ukończyło 800 z nich, zaś 600 kursy stacjonarne.

► Realizator programu: Ogólnopolska Fundacja Edukacji Komputerowej

► „Szkoła Ucząca Się” (SUS)

Celem programu, rozpoczętego w 2001 r., jest rozwój i upowszechnianie w polskiej oświacie skutecznego modelu zapewniania jakości pracy szkół, z wykorzystaniem doświadczeń organizacji pozarządowych opartych na rozwiązaniach sprawdzonych za granicą. Dzięki organizowanym w ramach programu szkoleniom dla nauczycieli do szkół wprowadzane są nowe sposoby formułowania zadań i odpowiedzialności za ich realizację, wraz z mechanizmami konsekwentnego monitorowania uzyskiwanych efektów.

W 2003 r. program obejmował swym zasięgiem 296 szkół, a w szkoleniach organizowanych w ramach SUS wzięło udział 910 nauczycieli.

W ciągu trzech lat programu szkolenia ukończyło łącznie 2139 nauczycieli, w tym 1186 z małych miast i wsi. Po zakończeniu cyklu szkoleń większość szkół nadal bierze udział w działaniach Klubu „Szkół Uczących Się”, będącego platformą wymiany doświadczeń. Powstała w ramach programu „Akademia Szkół Uczących Się” dysponuje bogatą ofertą szkoleń podnoszących jakość pracy nauczycieli i szkół, także tych nienależących do Klubu SUS. W 2003 r. kursy Akademii ukończyło 720 nauczycieli.

W 2002 r. program „Szkoła Ucząca Się” stanowił inspirację i podstawę do podjęcia przez Centrum Edukacji Obywatelskiej we współpracy z „Gazetą Wyborczą” ogólnopolskiej, masowej akcji „Szkoła z Klasą”, w której uczestniczy ponad 4000 szkół. Po rocznej realizacji zadań w ramach akcji 26 szkół z małych miast i wsi, które uzyskały tytuł „Szkół z Klasą” i chciały pogłębić zmiany jakościowe w swoim funkcjonowaniu, zostało zaproszonych do programu SUS – stanowiącego ofertę wyższego stopnia doskonalenia pracy szkolnej.

W 2003 r. rozwijana była strona internetowa oraz związana z nią baza materiałów i narzędzi, zawierająca pomoce dydaktyczne wspierające nauczycieli w realizacji standardów SUS oraz w codziennej pracy z uczniami (np. scenariusze lekcji, ankiety, aranżacja przestrzeni klasy). Obecnie zawiera ponad 2500 dokumentów.

► Realizator programu: Centrum Edukacji Obywatelskiej

► „Szkolenia dla Menedżerów Służby Zdrowia”

W 2000 r. PAFW rozpoczęła realizację programu służącego unowocześnianiu zarządzania ochroną zdrowia w Polsce. Do udziału zakwalifikowano 22 ośrodki edukacyjne prowadzące studia podyplomowe z zakresu zarządzania opieką zdrowotną. W 2003 r. 13 ośrodków, które przedstawiły najciekawsze projekty doskonalenia szkoleń, otrzymało dofinansowanie na realizację swoich inicjatyw. Kontynuując segment stypendialny programu, po rozpatrzeniu 513 wniosków przyznano 138 stypendiów dla lekarzy z małych miast i wsi uczestniczących w studiach podyplomowych. Łącznie w latach 2000-2003 przyznano 407 stypendiów spośród 1006 zgłoszeń.

Marek Sobański jest jednym z absolwentów studiów podyplomowych, organizowanych ramach programu „Szkolenia dla Menedżerów Służby Zdrowia”. Na co dzień – szef Ośrodka Zdrowia w gminie Godziesze Wielkie w powiecie kaliskim (województwo wielkopolskie), zamieszkałej przez 8000 mieszkańców.

Ośrodek obejmuje opieką blisko 6500 pacjentów, którzy mają możliwość korzystania z porad 3 lekarzy rodzinnych, a także dwóch specjalistów oraz 6 pielęgniarek.

Zdobyta na studiach podyplomowych wiedza, związana z zarządzaniem placówkami medycznymi przydała mi się w praktyce i umożliwiła wprowadzenie korzystnych zmian dla pacjentów Ośrodka Zdrowia. Poprawiliśmy jakość usług medycznych od strony organizacyjnej oraz obsługę administracyjną dzięki komputeryzacji placówki i generalnemu remontowi, wykonanemu zgodnie z wymogami stawianymi przez Ministerstwo Zdrowia. Kwalifikacje podnosi także personel medyczny, zarówno w dziedzinach medycznych, jak i innych, m.in. dzięki szkoleniom informatycznym – ocenia Marek Sobański.

W 2003 r. kontynuowano prezentację doświadczeń krajów, które dysponują nowoczesnymi systemami opieki zdrowotnej. W latach poprzednich zaprezentowano doświadczenia Danii, Holandii, Wielkiej Brytanii, Portugalii, a także przedstawiono organizację opieki zdrowotnej w wielkich aglomeracjach miejskich na przykładach Nowego Jorku, Berlina i Warszawy. Kolejne dwie konferencje z udziałem wykładowców z Wielkiej Brytanii i USA zorganizowano w Warszawie i Toruniu. Omówiono doświadczenia organizacyjne i finansowe służby zdrowia w krajach EU i w Stanach Zjednoczonych oraz przeprowadzono dyskusję o szansach i problemach polskiego systemu opieki zdrowotnej po wejściu Polski do UE. Łącznie w konferencjach zorganizowanych w ramach programu wzięło udział ponad 1000 lekarzy. Wystąpienia zagranicznych prelegentów opublikowane zostały w broszurach w języku polskim i angielskim.

Przedstawiono wyniki rozpoczętych wcześniej prac nad kryteriami programowymi akredytacji ośrodków szkolących menedżerów służby zdrowia oraz wyniki badań socjologicznego portretu polskiego menedżera ochrony zdrowia. Prace te będą kontynuowane w roku 2004.

► Realizator programu: Stowarzyszenie Menedżerów Opieki Zdrowotnej

► „Edukacja Menedżerska 2003”

Program jest kontynuacją przedsięwzięcia zainicjowanego w 1991 r. przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości, a realizowanego przez Fundację Edukacyjną Przedsiębiorczości (FEP). Jego cel to wsparcie edukacji wyższej w dziedzinie ekonomii i zarządzania poprzez stypendia, wydawnictwa, konferencje, konkursy oraz inne inicjatywy na rzecz poprawy dostępności i jakości kształcenia. Priorytetem programu stało się wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży z terenów wiejskich i z małych miast, tak aby w przyszłości mogła ona sprostać wymaganiom krajowego i międzynarodowego rynku pracy.

W 2003 r. stypendia otrzymało 783 studentów z wyróżniających się wysoką jakością nauczania 46 prywatnych szkół biznesu (w latach 2001-2003 przyznano 3131 stypendiów naukowych). Dzięki temu łączna liczba stypendiów przyznanych przez Fundację Edukacyjną Przedsiębiorczości od 1991 r. osiągnęła poziom blisko 23,000. FEP kontynuowała wspieranie udziału polskich zespołów studenckich w międzynarodowym konkursie „The Global Internet Marketplace Competition”, w którym tradycyjnie zajmują oni czołowe miejsca. Przetłumaczono na język polski i wydano kolejne subsydiowane książki, stanowiące wsparcie dla studentów kierunków ekonomicznych, w tym „Zachowania konsumenta” Gerrita Antonidesa i Freda van Raija oraz „Teorię inwestycji finansowych” Davida Luenbergera.

FEP przygotowała również 20 artykułów, które zostaną przekazane nieodpłatnie do opublikowania przez prasę lokalną. Idea tego przedsięwzięcia jest popularyzowanie zagadnień dotyczących rynku i gospodarki, mających pomóc w przełamywaniu istniejących stereotypów. Ponadto we współpracy ze środowiskiem akademickim zorganizowano XIX konferencję na temat: „Oczekiwania biznesu wobec wyższych studiów menedżerskich”. Rozstrzygnięto VII edycję konkursu dla studentów uczelni ekonomicznych pt. „Przedsiębiorczość i Zarządzanie”, w którym uczestniczyło 100 zespołów studenckich.

► **Realizator programu: Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości**

► „Równać Szanse”

Celem programu jest wsparcie i pobudzenie lokalnych inicjatyw na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z terenów wiejskich i małych miast. Działania skierowane są głównie do uczniów szkół średnich (przede wszystkim gimnazjów), a realizowane przez lokalne organizacje pozarządowe, placówki oświatowe i niesformalizowane grupy, w dużej mierze z udziałem nauczycieli, rodziców i samorządów lokalnych.

Program wspiera projekty służące poprawie skuteczności uczenia się oraz pozyskiwaniu umiejętności przydatnych w szkole i dorosłym życiu. Umożliwił młodym ludziom uczestnictwo w działaniach rozwijających różnego typu zainteresowania, np. w zajęciach komputerowych, językowych, czytelniczych czy dziennikarskich, zaprojektowanych z myślą zarówno o młodzieży uzdolnionej, jak i tej mającej problemy z nauką.

W 2003 r. została ogłoszona nowa edycja programu składająca się z czterech modułów: otwartego konkursu „Małych Grantów”, promocji projektów realizowanych w poprzedniej edycji, które zostały uznane za modelowe, konkursu grantowego pod nazwą „Szkoły Partnerskie” oraz konkursu „Szkoły Aktywne”. Łącznie w ramach tych modułów realizowanych jest 121 projektów.

Dotychczas, w czterech edycjach programu, od 2001 r. przeprowadzono 246 wartościowych inicjatyw, w których uczestniczyło blisko 50.000 osób.

► **Realizator programu: Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży**

► „Stypendia Pomostowe”

Program został zainicjowany w reakcji na poważny problem społeczny, jakim jest rosnąca dysproporcja w dostępie do studiów między młodzieżą mieszkającą na wsi i w miastach. Młodzież ze wsi, zwłaszcza z terenów popegeerowskich, stanowi nadal znikomy procent młodzieży studiującej. Wielu uzdolnionych młodych ludzi z powodu trudnych warunków materialnych swoich rodzin nawet nie rozważa decyzji o podjęciu studiów. W przekroczeniu progu szkoły wyższej części młodzieży z tych środowisk ma właśnie pomóc Program Stypendiów Pomostowych, który polega na przyznawaniu stypendiów socjalnych na pierwszy rok studiów.

Adresatem programu jest młodzież z terenów popegeerowskich, a także młodzież objęta funkcjonującymi w małych miastach i wsiach lokalnymi funduszami stypendialnymi. Do dwóch edycji programu realizowanych w latach akademickich 2002/03 i 2003/04 zgłosiły się 3323 osoby. Do programu zakwalifikowano 2642 osoby spełniające warunki określone w regulaminie.

Program Stypendiów Pomostowych jest wspólnym przedsięwzięciem PAFW, Agencji Nieruchomości Rolnych, Narodowego Banku Polskiego, Banku Gospodarstwa Krajowego, a także koalicji kilkudziesięciu lokalnych organizacji pozarządowych współpracujących z Fundacją Batorego oraz Akademią Rozwoju Filantropii w Polsce.

Najlepsi z najlepszych – Konkurs „Prymus”. 21 października 2003 r. w Pałacu Kazimierzowskim Uniwersytetu Warszawskiego ogłoszono wyniki Konkursu „Na najlepszą średnią uzyskaną na I roku studiów” w ramach Programu Stypendiów Pomostowych. Konkurs, zorganizowany przez PAFW i Fundację Edukacyjną Przedsiębiorczości, skierowany był do stypendystów, którzy w roku akademickim 2002/03 osiągnęli średnią nie niższą niż 4,0. Ocenę taką uzyskało ponad 20 proc. uczestników programu. Najlepsi spośród nich, 102 studentów pochodzących z małych miast i wsi, w szczególności z terenów byłych PGR (uzyskali średnią ocen co najmniej 4,38) otrzymali stypendia na drugi rok studiów. Rezultaty konkursu dowodzą, że uczestnicy programu starają się jak najlepiej wykorzystać stworzoną im szansę.

W sumie na realizację programu udało się pozyskać środki trzykrotnie wyższe od zaangażowanych na ten cel przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności. Łącznie na pierwsze dwa lata zgromadzono prawie 11 milionów zł.

► Realizator programu: Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości

Rozwój społeczności lokalnych

► „Działaj Lokalnie”

Program ma na celu wspieranie inicjatyw obywatelskich służących rozwiązywaniu lokalnych problemów oraz pobudzaniu nowych aspiracji wśród społeczności w miejscowościach do 20.000 mieszkańców.

Projekty realizowane w ramach programu służą pobudzaniu aktywności zawodowej mieszkańców, przeciwdziałaniu bezrobociu, stymulowaniu rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, świadczeniu usług socjalnych dla grup marginalizowanych (m.in. osób starszych i niepełnosprawnych), wyrównywaniu szans w dostępie do edukacji i kultury, poprawie bezpieczeństwa publicznego, odtwarzaniu dziedzictwa kulturowego, ochronie środowiska, a także wspieraniu rozwoju organizacji obywatelskich. Wszystkie przedsięwzięcia angażują wolontariuszy i finansowane są do 25 proc. kosztów ze źródeł lokalnych.

„Przedsiębiorczość za pan brat ze środowiskiem” – projekt z III edycji programu zrealizowany przez Fundację Rozwoju Społecznego „Nad Symsarną” w Lidzbarku Warmińskim.

Realizatorzy projektu zorganizowali turniej gry ekologicznej, aby uwrażliwić lokalne firmy na zagadnienia związane z ochroną środowiska. Ta planszowa gra, w której mogą brać udział 4 kilkuosobowe zespoły, wykorzystywana jest z powodzeniem jako narzędzie szkoleniowe dla pracowników firm, przedsiębiorców i młodzieży.

Pomysł został zaczerpnięty z Danii. Chcieliśmy pokazać, że każdy może pozytywnie oddziaływać na środowisko, że ważne jest to, co my możemy zrobić na własnym podwórku na rzecz ekologii – wyjaśnia Majka Żylińska, prezes Fundacji Rozwoju Społecznego „Nad Symsarną”.

Uczestnicy tej gry uczą się, jak zarządzać firmą z poszanowaniem dla środowiska naturalnego.

O tytuł zwycięzcy walczyło 12 drużyn (w sumie 60 osób), w ich skład weszli zarówno uczniowie szkół, jak i lokalni przedsiębiorcy. Zasady gry naśladują sposób działania firmy. Od decyzji i wiedzy graczy zależało, jaką pozycję firma zajmie na rynku, czy będzie firmą zanieczyszczającą środowisko, czy ekologiczną. W ramach projektu odbyły się także 2 konferencje poświęcone tematyce ekologicznej. Wszyscy zainteresowani mogli zapoznać się z zagrożeniami związanymi z wypalaniem traw i zanieczyszczeniami chemicznymi, a także z korzyściami płynącymi z przykładowych oczyszczalni ścieków.

W 2003 r. zbiegło się zakończenie drugiej i rozpoczęcie trzeciej edycji programu. W drugiej edycji dofinansowano 99 projektów – w ramach trzech różnych ścieżek przyznawania grantów. W 12 społecznościach lokalnych zaadaptowano wybrane modelowe rozwiązania problemów społecznych z I edycji programu. Jednocześnie w 5 województwach o najsłabszej sytuacji społeczno-ekonomicznej zostało zrealizowanych 38 nowych projektów. Z kolei w społecznościach Biłgoraju, Leżajska i Bystrzycy Kłodzkiej, za pośrednictwem 3 miejscowych organizacji grantowych, wybranych w drodze konkursu, pozyskano dodatkowe środki finansowe i przyznano dotacje dla 51 inicjatyw lokalnych.

W III edycji programu, w ogólnopolskim konkursie grantowym dofinansowano 187 projektów. W ich promocję, oprócz mediów lokalnych, włączyła się także regionalna (TVP3) i ogólnopolska (TVP2) telewizja publiczna. Łącznie w latach 2000-2004 w ramach trzech edycji „Działaj Lokalnie” Fundacja wsparła ponad 355 inicjatyw lokalnych na sumę ponad 1 mln USD.

► Realizator programu: Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

► „Towarzystwo Wzajemnej Informacji” (TWI)

W ramach rozpoczętego w 2001 r. programu stworzono profesjonalny system informacyjny służący organizacjom pozarządowym i inicjatywom obywatelskim. Głównym segmentem tego unikalnego systemu jest Portal Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl, będący interaktywnym narzędziem wymiany informacji i jej zdalnej aktualizacji.

Oglądalność Portalu wzrosła w 2003 r. o 300%. Wśród użytkowników Portalu dużą popularnością cieszy się Serwis Wiadomości (wiadomosci.ngo.pl), w którym w ciągu roku umieszczono 6659 informacji, a jego elektroniczną prenumeratę

zamówiło 2000 stałych odbiorców. W ramach www.ngo.pl funkcjonuje już 40 serwisów tematycznych, stanowiących przydatne i kompleksowe źródła informacji. Są to między innymi serwisy typu poradnikowego, takie jak ksiegowosc.ngo.pl czy prawo.ngo.pl, albo serwisy tematyczne, np. dotyczące współpracy z zagranicą (zagranica.ngo.pl) lub Unii Europejskiej (eu.ngo.pl). Ważną częścią są serwisy regionalne (np. slask.ngo.pl), uruchomione w 10 województwach. Na Portalu znajduje się także 20 baz danych, zawierających łącznie ponad 63000 rekordów. W 2003 r. zasoby uzupełniono o bazę organizacji i instytucji działających na rzecz chorych i niepełnosprawnych, która obecnie liczy 8500 rekordów.

Portal oferuje również takie narzędzia, jak fora dyskusyjne czy sondy, a także usługi: komunikację grupową (engo.pl) oraz CMS – Content Management System – czyli tworzenie i zarządzanie stronami www. Nowością w ofercie TWI jest wydawnictwo „Gazeta.ngo.pl”, które w nakładzie 5000 egzemplarzy co miesiąc dociera z informacjami ważnymi dla trzeciego sektora do miejsc, gdzie nie ma dostępu do Internetu.

System TWI tworzą także: Informatorium (z którego w 2003 r. skorzystało blisko 5000 zainteresowanych), Infolinia 0-801-646-719 (ponad 1800 porad telefonicznych), a także broszury z serii „Warto Wiedzieć Więcej”, wydane w łącznym nakładzie 150 tys. egzemplarzy.

W ramach programu w 2003 r. przeprowadzono coroczne badanie „Wolontariat i Filantropia Polaków”; w szczególności podjęto kwestię gotowości przekazywania przez podatników 1% na rzecz organizacji pożytku publicznego.

► **Realizator programu: Stowarzyszenie Klon/Jawor**

► „Obywatele i Samorząd Lokalny”

Celem programu – uruchomionego we wrześniu 2002 r. – jest wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych sprzyjających tworzeniu stałych, przejrzystych mechanizmów współpracy z samorządem lokalnym. W 22 gminach do 50.000 mieszkańców realizowane są roczne projekty, wybrane w ogólnopolskim konkursie grantowym. Mają się one przyczynić do wprowadzenia jasnych procedur podejmowania decyzji przez samorząd lokalny oraz zwiększenia udziału organizacji i grup obywateli w procesie współdecydowania o sprawach lokalnej społeczności, a w konsekwencji do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców. Organizacje, którym przyznano dotacje, wzięły udział w specjalistycznym szkoleniu służącym wymianie informacji, poszerzeniu wiedzy oraz udoskonaleniu projektów w zakresie metod działania, oceny skuteczności i rozliczeń finansowych.

Ponadto w ramach programu, na podstawie ogólnodostępnych informacji, przeprowadzono analizę dziewięciu wcześniejszych programów różnych organizacji i instytucji, których celem była poprawa współpracy pomiędzy samorządem lokalnym i organizacjami pozarządowymi. Powstały materiał (dostępny na stronie www.frld.org.pl) zawiera również wykaz 10 publikacji oraz 32 instytucji szkolących i doradczych, a także kilka przykładowych rozwiązań dotyczących współpracy organizacji pozarządowych z samorządem gminnym, powiatowym oraz wojewódzkim.

Projekt „Razem można więcej” – Regionalne Towarzystwo Oświatowo – Kulturalne „Wspólnota Wiejska” w Kijewie.

Przedsięwzięcie było realizowane w gminie Olecko, liczącej 22.000 mieszkańców (województwo warmińsko-mazurskie). Jego celem było usprawnienie wymiany informacji i rozwój współpracy pomiędzy społecznością lokalną, organizacjami pozarządowymi i samorządem. Szkolenia przybliżające specyfikę działania obywatelskiego i samorządowego oraz cykliczne spotkania i konsultacje zaowocowały opracowaniem szczegółowych zasad współpracy pomiędzy miastem Olecko a lokalnymi organizacjami pozarządowymi, czego efektem było opracowanie Programu Współpracy na 2004 r., przyjętego przez Radę Miasta. Dzięki programowi powstał „Przewodnik po Urzędzie Miejskim” i „Informator o Organizacjach Pozarządowych” (dostępny również na stronach internetowych Urzędu Miejskiego www.olecko.pl), zorganizowano także II Oleckie Forum Organizacji Pozarządowych i konkurs „Samorząd to ja”, skierowany do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów.

Na bazie doświadczeń programu, pod koniec 2003 r. zostało przygotowane (przez PAFW, Fundację Batorego, Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej, Gazetę Wyborczą, Centrum Edukacji Obywatelskiej i Bank Światowy) przedsięwzięcie o nazwie „Przejrzysta Gmina” – adresowane do samorządów lokalnych, którego celem jest pobudzanie, wspieranie i nagłaśnianie wysiłków lokalnych społeczności na rzecz poprawy jakości i długofalowego promowania właściwych standardów życia publicznego w małych miejscowościach.

► **Realizator programu: Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej**

► Program Inicjatyw Wiejskich „Wieś Aktywna”

Celem programu, realizowanego głównie w latach 2001-2002, a finalizowanego w roku 2003, było pobudzenie oddolnych inicjatyw obywatelskich wśród społeczności wiejskich o niskiej aktywności, a także rozpoczęcie stałej wymiany informacji i doświadczeń między organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsi.

Zasadniczą część programu stanowiły 3 duże przedsięwzięcia aktywizowania społeczności lokalnych, realizowane przez 4 organizacje pozarządowe (Fundację na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, Fundację Idealna Gmina, Fundację Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych i Fundację Partnerstwo dla Środowiska) w 7 wybranych, słabo rozwiniętych regionach Polski. Etap informacyjny programu objął swoim zasięgiem ponad 1500 osób z 72 gmin (266 społeczności lokalnych). Następnie, w ponad 120 szkoleniach, dostosowanych do potrzeb lokalnych środowisk, uczestniczyło ok. 3000 osób reprezentujących 227 społeczności ze 112 gmin. Wsparcie ze strony doświadczonych doradców zaowocowało przygotowaniem i realizacją 77 projektów, służących przede wszystkim inspirowaniu lokalnych środowisk do samodzielnego rozwiązywania problemów i przełamywania barier rozwojowych. Wiele projektów jest kontynuowanych, z wykorzystaniem narzędzi i struktur, jakie powstały dzięki realizacji programu.

W ramach programu powstał również mechanizm wzajemnej wymiany doświadczeń między organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz wsi. Służą temu m.in. – opracowany w formie elektronicznej i książkowej – „Atlas Inicjatyw Wiejskich”, zawierający opis blisko 200 modelowych projektów lokalnych możliwych do zastosowania w innych regionach, a także cykliczne Ogólnopolskie Spotkanie Organizacji Wiejskich, w którym każdorazowo uczestniczy ok. 500 osób z całej Polski.

► Realizator programu: Fundacja Wspomagania Wsi

► Konkurs „Pro Publico Bono”

Od 2000 r. Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności jest głównym fundatorem nagród w Ogólnopolskim Konkursie na Najlepszą Inicjatywę Obywatelską „Pro Publico Bono”, prowadzonym pod auspicjami Rzecznika Praw Obywatelskich.

W 2003 r. miała miejsce piąta edycja Konkursu, którego celem jest nagradzanie najbardziej wartościowych działań obywatelskich w zakresie: edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i charytatywnej, rozwoju środowiska i regionu, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z samorządem terytorialnym, a także dyplomacji społecznej i integracji europejskiej, zarówno w skali kraju, regionu, jak i na poziomie lokalnym.

Dom Spotkań im. Angelusa Silesiusa z Wrocławia jest centrum edukacyjno-wychowawczym, które zajmuje się organizowaniem międzynarodowych spotkań młodzieży służących wzajemnemu poznaniu i przełamaniu barier oraz spotkań dla uczniów szkół średnich, poświęconych zagadnieniom rozwoju osobistego i wychowania obywatelskiego, a także promocją idei i szkoleniami w zakresie wolontariatu. W V edycji Konkursu Pro Publico Bono nagrodzony został program edukacyjny „Silesius dla szkół, czyli mini-spotkania o maxi sprawach”, który obejmował 50 jednodniowych spotkań dla 50 grup uczniów z 20 szkół aglomeracji wrocławskiej (łącznie dla 1055 uczniów) w zakresie wychowania obywatelskiego, patriotyzmu, kultury europejskiej, postaw moralnych oraz praw człowieka. Inicjatorem i pomysłodawcą projektu jest Piotr Radomski, związany z Domem Spotkań od pięciu lat.

O nagrody w V edycji Konkursu ubiegało się 200 organizacji. Podczas uroczystości, która odbyła się 11 listopada w Krakowie, Kapituła Konkursu przyznała 21 nagród finansowych i 3 honorowe, w większości dla organizacji z małych ośrodków, takich jak Pyzdry, Głogów czy Szamocin, a także dla organizacji z dużych miast, takich jak Kraków czy Warszawa. Nagrody główne przyznano Domowi Spotkań im. Angelusa Silesiusa z Wrocławia (w kategorii inicjatyw o zasięgu regionalnym) oraz Federacji Polskich Klubów Kobiet po Mastektomii „Amazonki” z siedzibą w Poznaniu (w kategorii inicjatyw o zasięgu ogólnopolskim). Organizacji Konkursu towarzyszyły działania mające na celu integrację jego dotychczasowych laureatów, m.in. za pośrednictwem internetowego forum dyskusyjnego (www.propublicobono.pl), seminariów tematycznych oraz spotkań z przedstawicielami samorządu terytorialnego w społecznościach, z których wywodziły się inicjatywy nagrodzone w poprzednich edycjach.

► Realizator programu: Fundacja Konkurs „Pro Publico Bono”

► „EURO-NGO”

Celem programu jest przyczynienie się do sprawnego funkcjonowania organizacji pozarządowych po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej – przede wszystkim poprzez pomoc w przygotowaniu ich do absorpcji środków unijnych. Spodziewanym rezultatem programu będzie powstanie w ciągu 2 lat ogólnodostępnego systemu informowania o zasadach i mechanizmach funkcjonowania unijnych funduszy strukturalnych w Polsce oraz funduszy wspólnotowych, zbudowanie systemu szkoleń i doradztwa dla liderów inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych zainteresowanych aplikowaniem o środki unijne – przede wszystkim z terenów wiejskich i małych miast, a także mechanizmów współpracy przedstawicieli organizacji pozarządowych, administracji publicznej i biznesu w zakresie planowania i wykorzystywania środków oferowanych przez UE na rozwój regionalny.

Marek Wystyrk z Katowic jest absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Akademii Ekonomicznej im. Adamiciego w Katowicach. Wolontariusz, członek Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych w Katowicach, Biura Porad Obywatelskich w Radlinie i Towarzystwa Miłośników Rydułtów.

Zainteresowanie integracją europejską łączy z głęboką znajomością sektora pozarządowego. Ma wiedzę w zakresie profesjonalnych technik zarządzania i doświadczenie w tworzeniu projektów dla organizacji pozarządowych.

Na zakończenie cyklu szkoleń programu „EURO-NGO” otrzymał certyfikat z wyróżnieniem (jeden uzyskał maksymalną ilość punktów na egzaminie). Jako specjalista zamierza świadczyć usługi na rzecz organizacji, które zajmują się problemami związanymi z procesem restrukturyzacji przemysłu ciężkiego (np. bezrobociem, pomocą socjalną, rekonwersją terenów pogórnictwa, małymi i średnimi przedsiębiorstwami) oraz pomagać w budowaniu partnerstwa organizacji na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów poprzez opracowywanie i realizację wspólnych projektów ze środków unijnych.

W drodze ogólnopolskiego konkursu, spośród ponad 780 zgłoszeń, do udziału w programie zostało wytypowanych 203 kandydatów na specjalistów. Wzięli oni udział w cyklu szkoleń z udziałem ekspertów z dziedziny administracji publicznej, unijnej oraz organizacji pozarządowych. Dzięki szkoleniom 188 osób zdobyło wiedzę niezbędną do efektywnego korzystania z funduszy unijnych, którą następnie będą przekazywali innym. W 2004 r. rozpoczną się szkolenia prowadzone przez tych specjalistów dla około 1600 liderów lokalnych organizacji, w zakresie wykorzystywania środków UE. W realizacji swojego zadania specjaliści będą współpracować z wojewódzkimi łącznikami ds. funduszy strukturalnych, regionalnymi ośrodkami Sieci SPLOT oraz Przedstawicielstwem Polskich Organizacji Pozarządowych w Brukseli. Partnerem PAFW w realizacji programu jest Fundacja im. Stefana Batorego.

► Realizator programu: Sieć Wspierania Organizacji Pozarządowych „SPLOT”

► „Zarządzanie Finansami Organizacji Pozarządowych”

Zakończony w 2002 r. program służył poprawie jakości zarządzania finansami organizacji pozarządowych. Jego pozytywne rezultaty, a także zapotrzebowanie zgłaszane w trzecim sektorze, spowodowały uruchomienie drugiej edycji. Łącznie, w obu edycjach programu, w 20 kursach uczestniczyło 600 osób.

W 2003 r. tematyka kursów koncentrowała się na szkoleniach komputerowych dla księgowych organizacji pozarządowych. W badaniach ankietowych absolwenci kursów podkreślali, że przyczyniły się one do podniesienia sprawności funkcjonowania ich organizacji. Na potrzeby programu zakupiono sprzęt komputerowy, który będzie wykorzystywany w kolejnych szkoleniach. Ukazały się 6. i 7. broszura edukacyjna – publikacje poświęcone są aktualnym zagadnieniom rachunkowości i podatków, a także współpracy organizacji pozarządowej z bankiem. Łączny nakład broszur przygotowanych w ramach programu, to 10 tys. egzemplarzy. Wydano również specjalne CD-ROMy, służące prowadzącym księgowość w organizacjach pozarządowych. Przygotowano również internetowy serwis, za pośrednictwem którego udzielane są porady dla organizacji pozarządowych w zakresie zagadnień finansowych.

Ciągłe zapotrzebowanie na szkolenia oraz zdobyte w tym zakresie doświadczenie stały się podstawą do zainicjowania III edycji programu, która będzie realizowana w 2004 r.

Partnerem PAFW we współfinansowaniu programu jest Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga.

► Realizator programu: Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

► „Bezrobocie – co robić?”

Zadaniem tego pilotażowego programu PAFW, realizowanego z zaangażowaniem lokalnych partnerów od 2000 r., było pobudzenie oddolnych inicjatyw na rzecz aktywnego przeciwdziałania bezrobociu przy wykorzystaniu dostosowanej do polskich realiów metody outplacementu.

Program objął swym zasięgiem łącznie 1165 osób w ramach pięciu projektów skierowanych do różnych grup zawodowych i społecznych zagrożonych bezrobociem strukturalnym, m.in. pracowników Polskich Kolei Państwowych, pielęgniarek i położnych, a także do osób zamieszkujących obszary wiejskie oraz młodzieży poszukującej pierwszego zatrudnienia. Uczestnicy programu zostali objęci pomocą psychologiczną, prawną, skorzystali z doradztwa zawodowego, mieli także możliwość ukończenia kursów doszkalających. Każdy z beneficjentów programu skorzystał również z pośrednictwa pracy, wspomaganego specjalnie zorganizowanym bankiem danych z trzema tysiącami ofert.

Efekty programu przekroczyły początkowe oczekiwania – w krótkim czasie blisko połowa jego uczestników znalazła nowe miejsce pracy lub stworzyła je poprzez rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. W 2003 r. Fundacja podjęła decyzję o kontynuacji przedsięwzięcia, mając na celu promocję zastosowanej metody outplacementu i upowszechnienie doświadczeń programu. Ponad 800 osób wzięło udział w konferencjach i seminariach na temat outplacementu, powstała strona internetowa www.bezrobocie.org.pl. Ponad 90 osób ukończyło program szkoleniowy dla organizatorów i realizatorów projektów outplacementowych.

► Realizator programu: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych

Obywatel w demokratycznym państwie prawa

► „Wspieranie Reform Prawnych: Szkolenia Komputerowe”

Efekty zainicjowanego przez PAFW w 2001 r. programu, którego celem jest wykorzystanie nowoczesnych technik komputerowych w pracy sędziów i pracowników administracji sądowej, skłoniły PAFW do zrealizowania w 2003 r. jego kolejnej edycji.

Centrum Szkolenia Sędziów w Białymstoku przeprowadziło 29 kursów komputerowych w zakresie wykorzystania technik informatycznych w praktyce orzeczniczej sędziów oraz 18 kursów komputerowych nauczania języka angielskiego. 90 sędziów uczestniczyło w warsztatach na temat wykorzystania Internetu w dostępie do prawa europejskiego i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Oferta skierowana była do sędziów, ale uczestnikami niektórych szkoleń byli również pracownicy administracyjni. Dzięki szkoleniom sędziowie w codziennej pracy wspierają się internetowymi systemami informacji prawnych oraz bazami danych przy pozyskiwaniu aktów prawnych, szeroko korzystają z publikacji, analiz i ekspertyz dostępnych na stronach internetowych. Zainstalowana w sądzie sieć komputerowa umożliwia wymianę informacji o zmianach aktów prawnych i analizę orzecznictwa. Coraz częściej za pomocą komputera sędziowie pozyskują informacje o wykorzystaniu sal rozpraw i wokandach, dokonują weryfikacji protokołów, projektów orzeczeń i uzasadnień. Efektem umiejętności nabytych na kursach stało się powszechne korzystanie z poczty elektronicznej przy komunikowaniu się sędziów z różnymi sądami, współpracy z pracownikami naukowymi oraz wymianie informacji o szkoleniach i konferencjach prawniczych. *Dla informatyzacji sądownictwa wiele jeszcze należy uczynić, ale już dzisiaj można stwierdzić, że sędziowie orzekający w białostockich sądach, dzięki kursom komputerowym, zrobili znaczący krok w kierunku sprawnego i profesjonalnego wymiaru sprawiedliwości – uważa sędzia Tomasz Kałużny.*

W utworzonych w ramach programu centrach szkoleniowych odbywają się kursy w zakresie podstawowych aplikacji komputerowych, przydatnych w pracy sędziego i pracownika administracji sądowej. W 2003 r. zorganizowano 122 kursy, w których uczestniczyło 1464 osób. Łącznie w latach 2001-2003, w 234 kursach, na które złożyło się 5 tysięcy godzin zajęć, wzięło udział 2780 sędziów i pracowników administracji sądowej. Dzięki sprawnej organizacji szkoleń ich koszt jest znacznie niższy od innych tego typu szkoleń oferowanych w Polsce.

W maju 2003 r. w Krakowie odbyła się konferencja podsumowująca przebieg i efekty programu. Druga jego edycja pozwoliła pozytywnie zweryfikować i potwierdzić wielką wartość praktyczną stworzonego modelu centrum szkolenia komputerowego. Powstałe dzięki programowi centra szkoleniowe w Warszawie, Białymstoku, Wrocławiu, Krakowie i Szczecinie, przy wsparciu Ministerstwa Sprawiedliwości, będą kontynuowały swoją działalność po zakończeniu finansowania przez PAFW. Ich doświadczenia mogą zostać wykorzystane także przez inne instytucje, zamierzające podjąć podobne inicjatywy.

► **Realizator programu: Fundacja Centrum Szkolenia Sędziów Polskich „Iustitia”**

► **„Obywatel i Prawo”**

Celem programu, realizowanego w latach 2002-2003, było wsparcie rozwoju różnych społecznych form poradnictwa obywatelskiego i informacji prawnej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, zwłaszcza w społecznościach małych miast.

W centrum uwagi programu znalazło się zwiększenie zakresu oferowanego poradnictwa grupom potrzebującym, a także poprawienie jakości poradnictwa poprzez wzmocnienie wybranych organizacji, podniesienie kwalifikacji ich personelu, oraz poziomu świadczonych usług. Program przyczynił się do popularyzacji idei bezpłatnego poradnictwa obywatelskiego, nie tylko wśród organizacji pozarządowych i potrzebujących grup społecznych, ale również wśród prawników i studentów prawa, promując zarazem ideę współpracy między tymi środowiskami.

Realizacja programu odbywała się poprzez wsparcie finansowe 22 projektów społecznych wybranych w drodze konkursu, które, urzeczywistniając cel programu, proponowały rozwiązania modelowe, pobudzały energię obywatelską i niosły przesłanie o charakterze edukacyjnym. Nagrodzone projekty – realizowane na terenie całej Polski, m.in. w takich miastach jak Starachowice, Konin, Łomża, Nowy Sącz czy Kraków – skierowane były do różnorodnych grup społecznych: ofiar przemocy, osób bezrobotnych, pacjentów instytucji psychiatrycznych, ludności romskiej w trudnej sytuacji życiowej, członków rodzin zagrożonych patologią czy osób niepełnosprawnych.

Ponadto w ramach programu została uruchomiona – przy współpracy ze Związkiem Stowarzyszeń Biur Porad Obywatelskich – Platforma Współpracy dla organizacji zajmujących się informacją prawną dla obywateli. Celem tej inicjatywy była pomoc organizacjom w zwiększaniu efektywności podejmowanych przez nie działań w zakresie poradnictwa prawnego dla obywateli, a także prezentowanie wypracowanych rozwiązań innym zainteresowanym. Działania Platformy zaowocowały powstaniem w Internecie sekcji tematycznej składającej się z serwisu informacyjnego oraz baz danych o pozarządowych organizacjach poradniczych, a także współpracą między tymi organizacjami w zakresie usług świadczonych dla różnych grup społecznych.

► **Realizator programu: Instytut Spraw Publicznych**

Upowszechnianie polskich doświadczeń związanych z transformacją

► **„Przemiany w Regionie” (RITA)**

Rozpoczęty w 2001 r. program jest adresowany do polskich organizacji pozarządowych oraz instytucji edukacyjnych, które realizują, bądź zamierzają realizować projekty mające na celu dzielenie się polskimi doświadczeniami w zakresie przemian społeczno-gospodarczych z innymi krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Program polega przede wszystkim na wspieraniu i inicjowaniu przedsięwzięć podejmowanych przez polskie organizacje wspólnie z partnerami z regionu, a także na wymianie informacji i doświadczeń związanych z działalnością polskich organizacji pozarządowych w Europie Środkowo-Wschodniej.

W 2003 r. zorganizowano konkursy grantowe, na które wpłynęły 272 wnioski, w tym ponad połowa od organizacji niebiorących udziału w poprzednich dwóch edycjach programu. Dofinansowanie przyznano dla 49 projektów współpracy z różnymi środowiskami 17 krajów. Projekty dotyczyły zarówno rozwoju współpracy lokalnej, jak i wsparcia eksperckiego – upowszechniania najlepszych polskich doświadczeń. Większość projektów obejmowała współpracę z Ukrainą, Białorusią i Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

Fakty i Liczby 2000-2003

...nowoczesne technologie

- ▶ **Polski Portal Edukacyjny Interkl@sa** www.interkasa.pl – największe zasoby edukacyjne w Polsce: serwisy tematyczne, scenariusze lekcji, wiadomości, darmowe konta e-mail, księgarnia internetowa, biblioteka multimedialna: **10.000** zarejestrowanych użytkowników, **30.000** odbiorców newslettera, średnio **4 miliony** wejść miesięcznie.
- ▶ **3000** uczestników programu „Komputer dla Nauczyciela”, **1000** założonych kont e-mail.
- ▶ **2000** nauczycieli z małych miast i wsi bierze udział w „Szkoleniach Komputerowych na Odległość”: **800** z nich ukończyło moduł „zdalny”, zaś **600** kursy stacjonarne.
- ▶ Portal Organizacji Pozarządowych www.ngo.pl – unikalne przedsięwzięcie w Europie: **16** baz danych – **60.000** rekordów, serwis wiadomosci.ngo.pl, **2000** stałych odbiorców newslettera, **40** serwisów tematycznych, **10** serwisów regionalnych, fora dyskusyjne, usługa komunikacji grupowej.
- ▶ **5** centrów szkoleń komputerowych dla pracowników wymiaru sprawiedliwości: **234** kursy, **2780** uczestników szkoleń.

...wyrównywanie szans

- ▶ **109** projektów zrealizowanych łącznie w ramach I i II edycji programu „English Teaching”: ponad **20.000** nauczycieli i uczniów objętych bezpośrednio programem, **10** szkoleń: **300** uczestników.
- ▶ **246** zrealizowanych projektów w IV rundach programu „Równać Szanse”: blisko **50.000** uczestników, specjalna edycja skierowana do ofiar powodzi w 2001 r.
- ▶ **3500** stypendiów przyznanych w ramach programu „Edukacja Menedżerska” w latach 2000-2003 dla studentów kierunków ekonomicznych z małych miast i wsi, **46** współpracujących szkół wyższych, **23** publikacje ekonomiczne.
- ▶ **2642** „stypendia pomostowe” przyznane absolwentom szkół średnich ze środowisk wiejskich na pierwszy rok studiów w ramach **2** edycji programu.
- ▶ **296** szkół uczestniczy w programie „Szkoła Ucząca Się”: **2139** przeszkolonych nauczycieli, **720** uczestników szkoleń Akademii Szkół Uczących Się.

...wspieranie potencjału ludzkiego

- ▶ **407** stypendiów dla lekarzy z małych miejscowości przyznanych w latach 2000-2003, w ramach programu „Szkolenia dla Menedżerów Służby Zdrowia”: **22** ośrodki szkoleniowe, **6** konferencji międzynarodowych: ponad **1000** uczestników, **4** publikacje szkoleniowe.
- ▶ Blisko **600** uczestników szkoleń dla kadr finansowych w organizacjach pozarządowych, **20** sesji szkoleniowych, **7** bezpłatnych poradników, **2** CD-ROMy, serwis internetowy o audycie w organizacjach pozarządowych.
- ▶ Program „Obywatel i Prawo”: Ponad **12.000** bezpłatnych porad prawnych dla ponad **3500** osób w trudnej sytuacji życiowej, **22** zrealizowane projekty.
- ▶ „EURO-NGO”: **188** uczestników szkoleń – specjalistów w zakresie korzystania z funduszy Unii Europejskiej, mających przygotować **1600** liderów organizacji pozarządowych.

...pobudzanie energii obywatelskiej

- ▶ Ponad **355** inicjatyw wspartych w trzech rundach programu „Działaj Lokalnie”: łącznie ponad **285.000** uczestników oraz **12.700** zaangażowanych wolontariuszy; wypracowanie **12** modelowych inicjatyw lokalnych.
- ▶ **1165** osób zostało objętych pilotażowym programem „Przeciw Bezrobociu”, adaptującym metodę „outplacementu” – blisko połowa z nich znalazła pracę: zrealizowano **5** dużych projektów, ponad **800** osób uczestniczyło w szkoleniach Akademii Outplacementu.
- ▶ **77** projektów dofinansowanych w Programie Inicjatyw Wiejskich „Wieś Aktywna”: **112** gmin objętych programem, blisko **3000** uczestników, stworzenie „Atlasu Inicjatyw Wiejskich” z opisem **200** modelowych projektów.
- ▶ **22** dofinansowane inicjatywy w ramach programu „Obywatele i Samorząd Lokalny”.
- ▶ **80** nagród ufundowanych ze środków PAFW w **4** edycjach Konkursu Na Najlepszą Inicjatywę Obywatelską „Pro Publico Bono”.

...dzielimy się polskim doświadczeniem

- ▶ **129** stypendystów z **5** krajów – Ukrainy, Białorusi, Rosji (Obwodu Kaliningradzkiego), Litwy i Słowacji wzięło udział w Programie Stypendialnym im. Lane’a Kirklanda w latach 2000-2003.
- ▶ Łącznie **149** projektów zostało dofinansowanych w ramach trzech edycji programu „Przemiany w Regionie”, nawiązano współpracę z organizacjami pozarządowymi z **17** krajów, m.in.: z Ukrainy, Białorusi, Litwy, Rosji, Słowacji, Rumunii, Gruzji, Azerbejdżanu, Kazachstanu i Mołdowy.

Nowością programu w 2003 r. były wizyty studyjne w Polsce, w ramach których polskie organizacje pozarządowe przygotowują krótkie pobyty dotyczące określonej tematyki dla młodych liderów i profesjonalistów, głównie z Ukrainy, Białorusi i Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej.

W ramach programu zaprezentowano na Międzynarodowym Forum Ekonomicznym w Krynicy wystawę „Polska-Ukraina. Współpraca organizacji pozarządowych”.

► Realizator programu: Fundacja Edukacja dla Demokracji

► „Program Stypendialny im. Lane’a Kirklanda”

W 2000 r. Fundacja uruchomiła długofalowy program mający na celu dzielenie się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji ustrojowej, poprzez stypendia dla liderów różnych środowisk z krajów Europy Środkowo-Wschodniej, pragnących działać na rzecz demokracji, gospodarki rynkowej oraz społeczeństwa obywatelskiego.

W latach 2000-2003 w programie uczestniczyło 83 stypendystów. W roku akademickim 2003/04 w programie bierze udział 46 osób z: Ukrainy (25), Białorusi (15), Słowacji (2), Litwy (2) i Rosji – Obwodu Kaliningradzkiego (2).

Stypendyści Programu Kirklanda, wybierani corocznie w trzyetapowym postępowaniu konkursowym, to aktywni młodzi ludzie z administracji publicznej, środowisk akademickich, świata biznesu, organizacji pozarządowych, mediów i polityki. Program stwarza im możliwość uczestnictwa w realizowanych w polskich uczelniach dwusemestralnych studiach podyplomowych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb, a także w stażach praktycznych w różnych instytucjach.

Witalij Fiedorowicz Braginiec z Mińska (Białoruś) ukończył Wydział Prawa oraz Wydział Fizyki Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Na tejże uczelni pisze doktorat o problematyce prawa upadłościowego. W ramach stypendium w Polsce (2002/2003) kształcił się na Wydziale Prawa i Administracji UAM w Poznaniu, pod kierunkiem prof. Elżbiety Jantóń-Drozdowskiej, gdzie obronił pracę na temat problematyki fuzji osób prawnych. W 1996 roku założył firmę prawniczą, której był też dyrektorem. Po powrocie ze stypendium przekształcił ją w kancelarię prawną „Braginiec & Partnerzy”, zajmującą się m.in. kompleksową obsługą osób prawnych, akredytacją przedstawicielstw firm zagranicznych, certyfikacją produktów, wyceną własności majątkowej, itp. Aktualnie firma zatrudnia 15 pracowników. Na jesieni 2004 r. planuje otwarcie biura w Warszawie. Jednym z jego partnerów jest od kilku miesięcy inny stypendysta programu Kirklanda – Jurij Struczewski (2001/2002).

Witalij Braginiec jest aktywnym członkiem kilku białoruskich organizacji pozarządowych.

Po powrocie do macierzystych krajów, stypendyści kontynuując swoje kariery naukowe i zawodowe, wykorzystują wiedzę i kontakty z Polski. Niektórzy z nich są zapraszani na gościnne wykłady w uczelniach, w których odbywali stypendium, inni realizują wspólne projekty z polskimi partnerami. Ze wszystkimi utrzymywane są stałe kontakty.

W 2003 r. zorganizowana została I Konferencja Stypendystów Kirklanda, której tematem przewodnim były perspektywy współpracy Polski z sąsiadami z Europy Wschodniej po rozszerzeniu Unii Europejskiej. W konferencji wzięło udział 69 absolwentów programu. Z tej okazji ukazał się również pierwszy numer Biuletynu Programu Kirklanda.

► Realizator programu: Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta

Programy Fundacji 2000–2003

Inicjatywy w zakresie edukacji

▶ **Polski Portal Edukacyjny „Interkl@sa”**

Realizator programu: Fundacja Edukacji Ekonomicznej
<http://www.interklasa.pl>

▶ **Komputer dla Nauczyciela**

Realizator programu: Ogólnopolska Fundacja Edukacji Komputerowej
<http://www.ofek.waw.pl>

▶ **Szkolenia Komputerowe na Odległość**

Realizator programu: Ogólnopolska Fundacja Edukacji Komputerowej
<http://www.ofek.waw.pl>

▶ **English Teaching**

Realizator programu: Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida”
<http://www.nida.pl>

▶ **Szkolenia dla Menedżerów Służby Zdrowia**

Realizator programu: Stowarzyszenie Menedżerów Opieki Zdrowotnej
<http://www.stomoz.pl>

▶ **Szkoła Ucząca Się**

Realizator programu: Centrum Edukacji Obywatelskiej
<http://www.ceo.org.pl>

▶ **Edukacja Menedżerska**

Realizator programu: Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
<http://www.fep.lodz.pl>

▶ **Równać Szanse**

Realizator programu: Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży
<http://www.pcyf.org.pl>

▶ **Stypendia Pomostowe**

Realizator programu: Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
<http://www.fep.lodz.pl>

Obywatel w demokratycznym państwie prawa

▶ **Wspieranie Reform Prawnych: Szkolenia Komputerowe**

Realizator programu: Fundacja Centrum Szkolenia Sędziów Polskich „Iustitia”
<http://www.iustitia.pl>

▶ **Obywatel i Prawo**

Realizator programu: Instytut Spraw Publicznych
<http://www.isp.org.pl>

Rozwój społeczności lokalnych

▶ **Towarzystwo Wzajemnej Informacji (TWI)**

Realizator programu: Stowarzyszenie Klon/Jawor
<http://www.ngo.pl>

▶ **Działaj Lokalnie**

Realizator programu: Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce
<http://www.filantropia.org.pl>

▶ **Zarządzanie Finansami Organizacji Pozarządowych**

Realizator programu: Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
<http://www.frso.pl>

▶ **Bezrobocie – co robić?**

Realizator programu: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych
<http://www.fise.org.pl>

▶ **Program Inicjatyw Wiejskich „Wieś Aktywna”**

Realizator programu: Fundacja Wspomagania Wsi
<http://www.fww.org.pl>

▶ **Obywatele i Samorząd Lokalny**

Realizator programu: Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
<http://www.frdl.org.pl>

▶ **Konkurs „Pro Publico Bono”**

Realizator programu: Fundacja Konkurs „Pro Publico Bono”
<http://www.propublicobono.pl>

Upowszechnianie polskich doświadczeń związanych z transformacją

▶ **Program Stypendialny im. Lane’a Kirklanda**

Realizator programu: Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta
<http://www.fulbright.edu.pl>

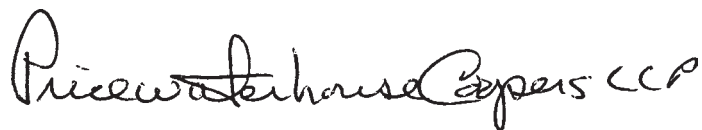
▶ **Przemiany w Regionie (RITA)**

Realizator programu: Fundacja Edukacja dla Demokracji
<http://www.edudemo.org.pl>

Opinia Niezależnego Biegłego Rewidenta

Do Rady Dyrektorów
Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności:

Naszym zdaniem załączony bilans, sprawozdanie z działalności operacyjnej oraz sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych przedstawiają rzetelnie, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację finansową Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (zwanej dalej „Fundacją”) na dzień 31 grudnia 2003 r. oraz zmiany aktywów netto i przepływów środków pieniężnych za rok zakończony tą datą stosownie do zasad rachunkowości ogólnie przyjętych w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Sporządzenie tego sprawozdania finansowego jest obowiązkiem Zarządu Fundacji. Naszym obowiązkiem jest wyrażenie opinii o tym sprawozdaniu finansowym na podstawie przeprowadzonego badania. Badanie to przeprowadziliśmy stosownie do standardów badania sprawozdań finansowych przyjętych w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, które wymagają abyśmy zaplanowali i przeprowadzili badanie w celu osiągnięcia zadowalającej pewności, że sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnych błędów. Badanie obejmuje sprawdzenie, na podstawie wybranej próby, dowodów potwierdzających kwoty i informacje wykazane w sprawozdaniu finansowym, ocenę stosowanych zasad rachunkowości oraz istotnych oszacowań dokonanych przez Zarząd oraz ogólną ocenę prezentacji sprawozdania finansowego. Uważamy, że nasze badanie stanowi wystarczającą podstawę dla wyrażenia opinii.

15 marca 2004 r.

Sprawozdanie Finansowe

Bilans na 31 grudnia 2003 r.

AKTYWA

AKTYWA:

Środki pieniężne (Nota 6)	\$	3.134.676
Papiery wartościowe o stałej stopie dochodu (Nota 6)		57.299.229
Inwestycje kapitałowe (Nota 6)		155.959.049
Środki trwałe netto (Nota 7)		31.871
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów i pozostałe aktywa		43.026

Aktywa razem	\$	<u>216.467.851</u>
--------------	----	--------------------

ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA NETTO

ZOBOWIĄZANIA:

Zobowiązania z tytułu dotacji (Noty 1, 5)	\$	1.012.531
Zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów		182.171

Zobowiązania razem		<u>1.194.702</u>
--------------------	--	------------------

AKTYWA NETTO:

Aktywa netto nie podlegające ograniczeniom (Nota 2, 4)		<u>215.273.149</u>
--	--	--------------------

Zobowiązania i aktywa netto razem	\$	<u>216.467.851</u>
-----------------------------------	----	--------------------

Załączona informacja dodatkowa stanowi integralną część tego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z działalności operacyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2003 r.

Zmiany aktywów netto nie podlegających ograniczeniom:

Przychody:	
Odsetki i dywidendy	\$ 4.232.871
Dofinansowanie (Nota 4)	71.000.000
Zrealizowany i nie zrealizowany zysk netto na papierach wartościowych	22.490.415
	<hr/>
Przychody razem	97.723.286
	<hr/>
Koszty:	
Wynagrodzenia i świadczenia pracownicze	619.323
Koszty operacyjne	417.842
Koszty wynajmu	116.714
Amortyzacja	27.242
	<hr/>
Koszty razem	1.181.121
	<hr/>
Nadwyżka kosztów na przychodami, przed odliczeniem dotacji	96.542.165
	<hr/>
Dotacje (Noty 1, 5)	(4.950.302)
	<hr/>
Łączny wzrost wartości aktywów netto nie podlegających ograniczeniom	91.591.863
	<hr/>
Aktywa netto nie podlegające ograniczeniom na początek roku	123.681.286
	<hr/>
Aktywa netto nie podlegające ograniczeniom na koniec roku	\$ 215.273.149
	<hr/> <hr/>

Załączona informacja dodatkowa stanowi integralną część tego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływu środków pieniężnych za rok zakończony 31 grudnia 2003 r.

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej:

Wzrost aktywów netto	\$	91.591.863
Korekty w celu uzgodnienia wzrostu netto aktywów netto ze środkami pieniężnymi netto z działalności operacyjnej:		
Zrealizowany i nie zrealizowany zysk netto na papierach wartościowych		(22.490.415)
Amortyzacja		27.242
Zmniejszenie stanu czynnych rozliczeń międzyokresowych i pozostałych aktywów		19.198
Zwiększenie stanu zobowiązań		30.651
Zwiększenie stanu zobowiązań z tytułu dotacji		203.387
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		<u>69.381.926</u>
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej:		
Działalność inwestycyjna ze środków z funduszu wieczystego:		
Przychody ze sprzedaży/umorzenia papierów wartościowych (Nota 6)		294.404.896
Nabycie papierów wartościowych (Nota 6)		(384.314.754)
Nabycie składników rzeczowego majątku trwałego		(13.201)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		<u>(89.923.059)</u>
Zmiana stanu środków pieniężnych		(20.541.133)
Środki pieniężne na początek roku		<u>23.675.809</u>
Środki pieniężne na koniec roku	\$	<u>3.134.676</u>

Załączona informacja dodatkowa stanowi integralną część tego sprawozdania finansowego.

Informacja Dodatkowa do Sprawozdania Finansowego na dzień 31 grudnia 2003 r.

1. ORGANIZACJA FUNDACJI

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (dalej zwana „Fundacją”) jest amerykańskim podmiotem nie mającym na celu generowania zysku, który został założony 11 sierpnia 1999 r. na mocy umowy pomiędzy Polsko-Amerykańskim Funduszem Przedsiębiorczości (dalej zwanym „Funduszem”) a Rządem Stanów Zjednoczonych. Fundacja została powołana do realizacji celów określonych w Ustawie z 1989 r. o popieraniu demokracji w Europie Wschodniej (Support for East European Democracy Act) poprzez rozwijanie uwieńczonych sukcesem programów i sprawdzonych w praktyce działań Funduszu, a także podejmowania innych inicjatyw rozwojowych służących umacnianiu pomysłu przejścia Polski do demokracji i gospodarki rynkowej.

Fundacja koncentruje swoje wysiłki na czterech głównych obszarach tematycznych: (i) inicjatywy w zakresie edukacji, (ii) rozwój społeczności lokalnych, (iii) upowszechnianie polskich doświadczeń związanych z transformacją oraz (iv) obywatel w demokratycznym państwie prawa. Do realizacji celów związanych z poszczególną dotacją Fundacja wyszukuje organizację zewnętrzną zarządzającą danym programem (zazwyczaj dobrze funkcjonującą polską organizację pozarządową), co pozwala na optymalne wykorzystanie zasobów Fundacji.

Za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, Fundacja otworzyła w Polsce swoje przedstawicielstwo, którego celem jest promocja Fundacji, gromadzenie informacji oraz doradzanie Fundacji w związku z realizacją jej zadań.

2. PODSTAWA PREZENTACJI SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zgodnie z powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej zasadami prowadzenia rachunkowości dla organizacji nie nastawionych na generowanie zysku, Fundacja jest zobowiązana do klasyfikacji informacji o swojej działalności i sytuacji finansowej w podziale na grupy aktywów netto. Zgodnie z Umową udzielenia dotacji (określona w Nocie 4) na dzień 31 grudnia 2003 r. całkowite saldo aktywów netto sklasyfikowano jako nie podlegające ograniczeniom. Aktywa netto nie podlegające ograniczeniom to takie aktywa netto, które nie są ograniczone warunkami narzuconymi przez fundatora.

3. PODSTAWOWE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Szacunki

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej zasadami rachunkowości wymaga od kierownictwa dokonania szacunków i przyjęcia założeń mających wpływ na wysokość wykazywanych aktywów i zobowiązań oraz wykazywanie aktywów i zobowiązań warunkowych na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego, jak również na wysokość wykazywanych przychodów i kosztów w okresie sprawozdawczym. Rzeczywiste wyniki mogą różnić się od danych szacunkowych.

Inwestycje

Inwestycje kapitałowe oraz papiery wartościowe o stałej stopie dochodu wycenia się zazwyczaj na podstawie ceny zamknięcia podawanej przez najważniejsze giełdy. Pomimo tego, niektóre papiery wartościowe o stałej stopie dochodu wycenia się na podstawie ich rentowności lub cen papierów wartościowych o porównywalnej jakości, kuponie, zapadalności czy rodzaju oraz informacji o ich wartości pochodzących od maklerów i dealerów. Fundacja korzysta z usług profesjonalistów w zakresie zarządzania inwestycjami, którzy nadzorują stan inwestycji Funduszu i odejmują decyzje inwestycyjne zgodnie z jego polityką inwestycyjną.

Środki pieniężne

Dla celów sprawozdania z przepływu środków pieniężnych, za pozostałe środki pieniężne (ich ekwiwalenty) Fundacja uważa wszystkie instrumenty finansowe o wysokiej płynności i terminie zapadalności do trzech miesięcy.

Dotacje

Koszty z tytułu dotacji i zobowiązania z tytułu dotacji są ujmowane odpowiednio w sprawozdaniu z działalności operacyjnej i bilansie z chwilą zatwierdzenia dotacji zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Dyrektorów, zakończenia negocjacji z odbiorcą dotacji oraz podpisania umowy dotacji przez obie strony.

Przeliczanie walut

Walutą funkcjonalną polskiego przedstawicielstwa Fundacji jest złoty polski. Wydatki dokonywane z złotych są przeliczane na dolary według średniego kursu waluty obowiązującego w danym okresie. Aktywa i pasywa wyrażone w złotych są przeliczane na koniec roku według kursu spot. Różnice kursowe są wykazywane w sprawozdaniu z działalności operacyjnej.

Usługi świadczone bezpłatnie

Amerykańscy członkowie Rady Dyrektorów Fundacji nie otrzymują żadnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia swoich obowiązków. Członkowie ci poświęcają dużo czasu na rzecz Fundacji. W sprawozdaniu finansowym nie uwzględniono kosztów z tytułu otrzymanych w ten sposób nieodpłatnych usług, ponieważ brak obiektywnej podstawy do ich wyceny. Polscy członkowie Rady Dyrektorów Fundacji, nie będący członkami Zarządu Fundacji, otrzymują wynagrodzenie za usługi doradcze oraz pracę na rzecz Fundacji. W roku zakończonym 31 grudnia 2003 r. całkowite wynagrodzenie polskich członków Rady Dyrektorów, nie będących członkami Zarządu Fundacji, wyniosło 43.000 USD.

Amortyzacja

Sprzęt komputerowy, meble, wyposażenie oraz samochody amortyzowane są metodą liniową w okresie ich gospodarczego użytkowania, który wynosi od trzech do pięciu lat. Inwestycje w obcych środkach trwałych amortyzowane są metodą liniową przez krótszy z okresów: okres ich gospodarczego użytkowania lub okres wynajmu.

Koszty operacyjne

Usługi specjalistyczne, koszty posiedzeń Rady Dyrektorów oraz koszty podróży, zakwaterowania i wyżywienia, poniesione w związku z działalnością Fundacji oraz koszty ogólnego zarządu są klasyfikowane jako koszty operacyjne.

Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe to możliwość poniesienia straty z powodu niedotrzymania warunków umowy przez drugą stronę tej umowy. O ile nie zaznaczono inaczej, Fundacja zazwyczaj wymaga zabezpieczenia lub innej gwarancji, aby finansować instrumenty, z którymi wiąże się ryzyko kredytowe. Na dzień 31 grudnia 2003 r. ryzyko kredytowe ponoszone przez Fundację dotyczyło głównie instrumentów dłużnych znajdujących się w jej portfelu. Maksymalne ryzyko poniesienia straty z tytułu tych instrumentów finansowych wynika z kwot przedstawionych w bilansie.

4. DOTACJE OD POLSKO-AMERYKAŃSKIEGO FUNDUSZU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zgodnie z umową podpisaną w 1999 r. pomiędzy Funduszem a Rządem Stanów Zjednoczonych oraz na podstawie porozumienia z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej, Fundusz zwrócił 120 milionów USD ze swoich aktywów netto Departamentowi Skarbu Stanów Zjednoczonych, a pozostałą część aktywów netto zamierza przekazać Fundacji jako fundusz wieczysty.

Zgodnie z warunkami umowy dotacji zawartej pomiędzy Funduszem a Fundacją, wraz z późniejszymi zmianami („Umowa dotacji”), Fundacja może działać jako fundusz wieczysty, finansujący się w perspektywie długoterminowej z rocznych odsetek generowanych przez fundusz wieczysty ponad kwotę rocznych wypłat na rzecz beneficjentów oraz wydatków określonych w Umowie dotacji.

Zgodnie z warunkami Umowy dotacji, Fundusz ma prawo zażądać zwrotu lub przekazania całości lub dowolnej części funduszu wieczystego wypłaconego lub przekazanego Fundacji, łącznie z odsetkami, jeżeli zaistnieją przyczyny określone w Sekcji 801 ustawy o popieraniu demokracji w Europie Wschodniej (SEED Act).

Fundacja otrzymała z Funduszu następujące kwoty funduszu wieczystego (w mln USD):

Przed 2003 r.	137,0
2003	71,0
	<u>208,0</u>

5. DOTACJE ORAZ ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOTACJI**Dotacje**

Zgodnie z powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej zasadami rachunkowości, Fundacja ma obowiązek zaksięgować w koszty całkowitą kwotę dotacji z chwilą podpisania umowy dotacji. W miarę opracowywania programów Fundacja i odbiorca dotacji mogą uzgodnić zmniejszenie kwoty dotacji w celu odzwierciedlenia zmian w programie, których nie można było przewidzieć w chwili podpisywania umowy dotacji. W roku zakończonym 31 grudnia 2003 r. Fundacja podpisała nowe umowy dotacji o wartości 5.080.533 USD oraz zmniejszyła wartość umów dotacji podpisanych w latach ubiegłych o kwotę 130.231 USD, co dało koszt dotacji w kwocie netto 4.950.302 USD, który wykazano w sprawozdaniu z działalności operacyjnej.

Zobowiązania z tytułu dotacji

Za każdym razem, gdy Fundacja księguje koszt w celu odzwierciedlenia podpisania nowej umowy dotacji, księguje również zobowiązanie z tytułu dotacji w celu odzwierciedlenia zobowiązania do sfinansowania pełnej kwoty tej dotacji. W praktyce Fundacja zazwyczaj wypłaca dotacje stopniowo, w danym okresie, w miarę jak powstaje zapotrzebowanie na środki do pokrycia kosztów każdego programu. W wyniku tego, kwota zaksięgowana jako koszt dotacji w sprawozdaniu z działalności operacyjnej nie jest równa kwocie dotacji wypłaconych przez Fundację w danym roku obrotowym. W roku zakończonym 31 grudnia 2003 r. Fundacja wypłaciła 4.746.915 USD dotacji w porównaniu do 4.950.302 USD kosztów z tytułu dotacji wykazanych w załączonym sprawozdaniu z działalności operacyjnej. W rezultacie, zobowiązania z tytułu dotacji wzrosły o 203.387 USD w ciągu 2003 r.

Poniżej przedstawiono zmiany stanu zobowiązań z tytułu dotacji za rok zakończony 31 grudnia 2003 r. (w USD):

Dotacje wypłacone		4.746.915
Wartość podpisanych umów dotacji	(5.080.533)	
Zmniejszenie kwoty umów dotacji podpisanych w latach ubiegłych	<u>130.231</u>	
Koszty dotacji wykazane w sprawozdaniu z działalności operacyjnej		<u>(4.950.302)</u>
Zmiana stanu netto zobowiązań z tytułu dotacji		203.387
Zobowiązania z tytułu dotacji na początek okresu		<u>809.144</u>
Zobowiązania z tytułu dotacji na koniec okresu		<u><u>1.012.531</u></u>

Ponadto, na 31 grudnia 2003 r. Fundacja zatwierdziła 10 dotacji o łącznej wartości 7,1 mln USD, które były jeszcze przedmiotem negocjacji i nie zostały podpisane przez strony. Po 31 grudnia 2003 r. Fundacja podpisała 8 z ww. umów dotacji o wartości 3,9 mln USD.

6. ŚRODKI PIENIĘŻNE I INWESTYCJE

Środki pieniężne:

Na 31 grudnia 2003 r. środki pieniężne Fundacji obejmowały 3,1 mln USD w gotówce (głównie instrumenty rynku pieniężnego), które zostały zdeponowane w różnych renomowanych amerykańskich instytucjach finansowych. Prawie wszystkie środki pieniężne Fundacji były zarządzane przez firmy inwestycyjne, które inwestowały je w papiery wartościowe o stałej stopie dochodu i instrumenty kapitałowe.

Inwestycje:

Poniżej przedstawiono inwestycje znajdujące się w portfelu inwestycyjnym Fundacji w podziale na koszt, wartość godziwą i procent aktywów netto (w USD):

	Koszt	Wartość godziwa	% aktywów netto
Pap. wart. o stałej stopie dochodu:			
USD	50.176.021	49.812.039	23,1%
złotowe	7.232.531	7.487.190	3,5%
Ogółem pap. wart. o stałej stopie dochodu	<u>57.408.552</u>	<u>57.299.229</u>	<u>26,6%</u>
Inwestycje kapitałowe	137.193.931	155.959.049	72,4%
	<u>194.602.483</u>	<u>213.258.278</u>	<u>99,0%</u>

Na złotowe papiery wartościowe o stałej stopie dochodu składają się bony skarbowe emitowane przez polski rząd. Inwestycje kapitałowe obejmują bezpośredni zakup akcji spółek giełdowych, inwestycje w notowane i nie notowane na giełdzie fundusze inwestycyjne, inwestycje w akcje/udziały spółek komandytowych oraz spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Fundacja ocenia wyniki firm inwestycyjnych w oparciu o łączną kwotę zysku z inwestycji, pomniejszoną o opłaty z tytułu usług powierniczych, zarządzania inwestycjami i doradztwa. Łączna kwota tego rodzaju opłat ujęta w sprawozdaniu z działalności operacyjnej wyniosła 672.650 USD, co stanowi 0,3% łącznej wartości zarządzanych inwestycji na dzień 31 grudnia 2003 r. Z tej kwoty 575.955 USD ujęto w pozycji „Zrealizowany i nie zrealizowany zysk netto na papierach wartościowych”, natomiast 96.695 USD wykazano w pozycji „Przychody z tytułu odsetek i dywidend”.

7. ŚRODKI TRWAŁE

Na dzień 31 grudnia 2003 r. środki trwałe obejmują (kwoty w USD):

Sprzęt i oprogramowanie komputerowe	79.407
Meble i wyposażenie	59.379
Samochody	36.444
Inwestycje w obcych środkach trwałych	2.275
	<u>177.505</u>
Minus – umorzenie	145.634
Wartość księgową netto	<u>31.871</u>

8. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU WYNAJMU

Fundacja jest zobowiązana do zapłaty minimalnych rocznych rat z tytułu czynszu za powierzchnię biurową użytkowaną na podstawie umowy leasingu operacyjnego, która wygasa 31 grudnia 2005 r. Roczne zobowiązania z tytułu wynajmu wynoszą w przybliżeniu po 132.000 USD za rok 2004 i 2005.

9. KWESTIE PODATKOWE

Stany Zjednoczone

W Stanach Zjednoczonych Fundacja jest zwolniona z federalnych podatków dochodowych na podstawie artykułu 501(c)(3) amerykańskiego Internal Revenue Code („Kodeksu”) i została sklasyfikowana jako podmiot nie będący prywatną fundacją w rozumieniu artykułu 509(a)(1) Kodeksu. Dodatkowo Fundacja jest zwolniona ze stanowych i lokalnych podatków.

Polska

Polskie przedstawicielstwo Fundacji nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych.

Rada Dyrektorów

John P. Birkelund – Przewodniczący

Przewodniczący Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości, Senior Advisor Saratoga Partners

Marek Belka

Premier RP, były Wicepremier i Minister Finansów RP, były Doradca ds. Ekonomicznych Prezydenta RP. *Członkostwo w Radzie Dyrektorów zawieszono na czas pełnienia funkcji publicznych (kwiecień 2004).*

Joseph C. Bell

Senior Partner, Hogan & Hartson

Frederick M. Bohem

Wiceprezydent The Rockefeller University

Michał Boni

Były Minister Pracy i Polityki Socjalnej RP, były doradca Wicepremiera i Ministra Pracy RP

Zbigniew Brzeziński

Były Doradca Prezydenta USA ds. Bezpieczeństwa Narodowego, Doradca w Centrum Studiów Strategicznych i Międzynarodowych, Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

Robert G. Faris

Prezes Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

Anna Fornalczyk

Profesor w Wyższej Szkole Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu, była Prezes Urzędu Antymonopolowego

Christopher R. Hill

Ambasador USA w Polsce, uczestniczący ex-officio w pracach Rady Dyrektorów

Aleksander Koj

Profesor w Instytucie Biologii Molekularnej Uniwersytetu Jagiellońskiego, były Rektor UJ

Jerzy Koźmiński

Prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, były Ambasador RP w USA

Krzysztof Pawłowski

Rektor Wyższej Szkoły Biznesu – National Louis University w Nowym Sączu, były Senator RP

Nicholas A. Rey

Były Ambasador USA w Polsce, Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

Zarząd i Pracownicy

Jerzy Koźmiński

Prezes Fundacji

Ryszard Kruk

Dyrektor Przedstawicielstwa w Polsce, były Wiceprezes Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

Norman E. Haslun III

Dyrektor Finansowy

C. Douglas Ades

Sekretarz Rady Dyrektorów

Jacek Michałowski

Dyrektor Programowy

Radostaw Jasiński

Dyrektor Programowy

Anna Wojakowska-Skiba

Dyrektor Programowy

Agnieszka Kwiatkowska

Główna Księgową

Mira Osiecka

Analityk Finansowy

Przemysław Zaroń

Informacja i Public Relations

PRZEDSTAWICIELSTWO PAFW W POLSCE

ul. Dobra 72, 00-312 Warszawa
tel.: (22) 828-43-73
fax: (22) 828-43-72
e-mail: paff@pafw.pl, www.pafw.pl

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI

410 Park Avenue, 15th Floor
New York, NY 10022, USA
tel.: (212) 551-3544